

Éljenek a láncok!

VISSZHANG - LXVI. évfolyam, 3. szám, 2022. január 21.

Tisztelt Széky János! Luis Buñuel 1974-es abszurd-szürreális remekműve, *A szabadság fantomja* zárul a fenti mondattal, miközben a rendőrség belelő a tüntető tömegbe. A nagy spanyol rendezőnek is megvolt a maga véleménye a népnek mint olyannak a szabadságvágyáról, elvégre Franco 36 évig uralkodott az országon, és nem a népharag söpörte el a caudillót, hanem ágyban, párnák között halt meg. A január 14-i számban megjelent *A szabadság nem téma* című írásában azt veti az ellenzék szemére, hogy nem kampányol olyan értékekkel, amelyeket a jelenlegi kormány biztosan nem ad meg – például a szabadsággal. És idézem: „*Én lennék a politikai analfabéta, ha azt hiszem, hogy ezzel legalább úgy lehet hatni a potenciális szavazókra, mint a szociális és gazdasági ígéretekkal?*”

Nem hiszem, hogy Ön politikai analfabéta lenne, és egyetértek abban is, hogy az ellenzék kampányolhatna határozottabban, céltudatosabban. Azt viszont, már csak a közelmúlt történelmi tapasztalatai miatt is, kétlem, hogy a szabadság mint hívószó valóban széles tömegeket meg tudna szólítani. Emlékezzünk vissza az 1980-as évekre: a konkrét demokratikus ellenzék létszáma sokáig még az ezer főt sem érte el, és az 1987-es lakiteleki találkozóban is fontos szerepe volt Pozsgay Imrének, aki akkor legfeljebb az MSZMP Központi Bizottságán belül volt egyfajta „Öfelsége ellenzéke”, a pártvezetésen belüli harc egyik ambiciózus résztvevője. A magyar lakosság túlnyomó többsége elvult a „népi demokráciával”, és azzal az elvvel, hogy „szabad országban szabad emberek azt csinálnak, amit szabad”. Azt pedig talán nem kell bizonygatnom, hogy a kelet-európai rendszerváltások aligha következhetek volna be a megváltozott geopolitikai viszonyok nélkül, ha a Szovjetunió nem rokkann bele a fegyverkezési hajszába. És bár utólag minden szebbnek látszik, a magyar rendszerváltók mögött nem volt olyan tömegbázis, mint mondjuk a lengyelek vagy akár a csehek mögött.

„Tegnap szabadságot kaptam, mihez kezdek ma vele?” – sokszor eszembe jut ez a Viszockij-sor. Mivel az országnak igazából nem kellett megharcolnia a szabadságáért, mondhatnánk, az ölébe pottyant, nem is becsülte meg. Vagy nem tanulta meg, hogy mi az. Elég szomorú, hogy 32 év után is az 1991-es taxisblokádot emlegetjük mint a legnagyobb kormányellenes megmozdulást. Pedig nagyon sokszor éreztük úgy, különösen az elmúlt 12 évben, hogy „most, ez az, ami aztán tényleg kiveri a biztosítékot”. Aztán nem. Volt egy internetadó-tüntetés, amelytől a főméltóságú tanács reszketni méltóztatott, és visszavonta a tervet, aztán mintha elvágták volna. Volt néhány kisebb-nagyobb megmozdulás, egy-egy érintett közösség/csoport/szakma részéről, az évtized elején egy-két sajtószabadság-tüntetés, aztán mindegyik úgy végződött, hogy mindenki szépen hazament. Csak csendben jegyzem meg: még az újságíró-társadalom sem volt képes szolidaritásra, amikor 1998-ban egyik napról a másikra megfojtották a *Kurírt* egy tényfeltáró cikksorozat miatt – én magam is ott dolgoztam –, vagy amikor 2016-ban a *Népszabadság* jutott ugyanerre a sorsra, de a 2011-es médiatörvényre se jött válaszul az egész magyar sajtó tiltakozása, mint például Olaszországban, ahol a Berlusconi-féle szájkosártörvényre a nyomtatott, az on-line sajtó, a rádiók és a tévék kétnapos némasággal feleltek... A diákok felháborodásából sem lett magyar '68. És ha már a szabadságnál tartunk, az én fogalmaim szerint az is a szabadsághoz tartozik: nem hagyom, hogy a nap 24 órájában hülyének nézzenek, akár „rezsicsökkenésről”, akár „migránsokról” vagy az egész országot érintő ténykedések 20-30 évre való titkosításáról legyen szó. Márpedig ezek miatt sem vonultak százezrek az utcára. Régen az emberek a kocsmában szidták a rendszert, most a *Facebookon* (bár azért ott vannak furcsa dolgok), és sajnos a nagy többségnek ennyi „szabadság” elég is. Ráadásul, akinek tényleg nem tetszik, szabadon elmehet az országból, anélkül hogy „disszidensnek” nyilvánítanák.

Ettől persze még meg lehet próbálni a szabadsággal kampányolni. Én lennék a legboldogabb, ha nem lenne igazam.

(A szerző újságíró-történész)